

Kolegji Universitar “Logos”

Fakulteti i Shkencave Humane dhe Komunikimit Gjuhësor

Departamenti i Theologjisë dhe Kulturës

Tema: Ikonografia e Onufër Neokastritit në zonën e Shpatit

Punoi: Klajdi Dervishi

Profesori mbikëqyrës: Dr. Thoma Shkira

Emaili: kdervishi21@gmail.com

Synimi i temës

- Njohja
- Promovimi
- Transmetimi

Përmbajtja e temës

- Tema është e përbërë nga 4 kapituj:
  1. Kapitulli i parë: Krahina e Shpatit të Elbasanit.
  2. Kapitulli i dytë: Jeta, veprat dhe stili i Onufër Neokastritit.
  3. Kapitulli i tretë: Kisha e shën Kollit në Shelcan të Elbasanit.
  4. Kapitulli i katërt: Kisha e shën e Premtes në Valësh të Elbasanit.

Metoda e punimit të temës

- 2 dimensione: analizues (historiko-theologjik) dhe përshkrues.
  1. Analizues: historiku i Zonës së Shpatit, kriptokrishtërimi dhe dy kishat përkatëse.
  2. Përshkrues: përshkrimi i programeve ikonografike të kishave.

Kapitulli i parë

- Zona e Shpatit- pranë qytetit të Elbasanit dhe shtrihet në pjesën jugore dhe juglindore të tij.
- Provat e arkeologëve dhe historianëve na tregojnë që ka qenë e banuar që në epokën e metaleve.
- Në shek. III- Shpati pjesë e dioqezës së peshkopatës së Skampinit, peshkopatës së Skampinit, e Gorës dhe e Shpatit , Mitropolia e Shpatit dhe Myzeqesë.
- Vlera historike, shpirtërore, artistike, arkitekturore etj.

Kapitulli i parë

- Fenomeni i Kriptokrishtëritimit- karakteristike e Zonës së Shpatit.
- Edith Durham- praktikohej besimi orthodhoks në fshehtësi.
- Dëshmitë rreth besimit vijnë nëpërmjet kishave, praktikimit të të kremteve, enorive të atëhershme, toponimive, etj.
- Ofron disa lloje të turizmit: natyrore, religjioz, kurativ dhe kulinarisë.
- Plan zhvillimi- infrastruktura, vendparimet, stola, tualete, ndriëim, pllaka informuese, përfshirja e komunitetit, etj.

Kapitulli i dytë

- Onufër Neokastriti- Neokastra dhe ka jetuar gjatë shek. XVI.
- Onufri ka pikturuar kishën Kollit, shën e Premtes, shën Todrit, Apostjve Pjetër dhe Pavël dhe Anargjendëve në Kostur, kishën e shën Kollit dhe Shpërfytyrimit në Zercë të Prilepit.
- Themelues i Shkollës Ikonografike të Beratit, ka pikturuar ikona të lëvizshme si psh: Shën Joan Pagëzorit.

Kapitulli i dytë

- Ndjekës i traditës së shkollës së Konstandinopojës, stil piktoresk bizantin.
- Onufri krijon modele interesnate dhe ikonografike.
- Klorit të butë, të ëmbël, stil të lirë, piktorsek, me plot detaje, të saktë, ndjeshmëri në afresk.
- Lidhje harmonike mes ngjave të ngrohta, elementet dramatike të personazheve, dritë-hija, fuqia psikologjike e fytyrave- ikonogfari të veçantë, unike dhe Onufrin si një ndër piktorët më të mirë.

Kapitulli i tretë

Kisha e Shën Kollit në Shelcan

Karakteristikat

- Afreske dhe mbishkrime të pikturuara nga Onufri në vitin 1554.
- Kishë njënefshe, naos pa shtyllë, çati në kulm, pllaka guri në mënyrë të çrregullt.
- Ikonostasi- prej guri, e pikturuar në të dy anët, traditë shumë e vjetër.
- Mbishkrimet- emrin e piktorit, dhuruesve, kujt i kushtohet tempulli, lutje liturgjike dhe episkopale, psalme, etj.
- Katër breza afreskesh me shenjtor dhe skena biblike.
- Paraqitja e Krishtit me Tri fytyra.

Mbishkrim që tregon se Onufri ka pikturuar në këtë kishë.

Mbishkrimi që tregon se zoti Gjika ka dhënë kontribut në pikturimin e kishës dhe që kisha mban emrin e shën Nikollës.

Ikonostrasi i Kishës

**Muri perëndimor:
Shën Marina, shën
Kostandini me
Krishtin fëmijë në
krah, shën
Kostandini, shën
Elena dhe shën
Kiriaku.**

Paraqitja e Krishtit me Tri fytyra

Fjetja e të Tërëshenjtës Mari

Kapitulli i katërt

Kisha e Shën e Premtes në Valësh

Karakteristikat

- Kishë njënefshe, naos pa shtyllë dhe çati në kulëm.
- Ikonostasi- prej guri, e pikturuar në të dy anët, traditë shumë e vjetër.
- Afresket dhe mbishkrimet janë të vitit 1554 nga Onufri.
- Mbishkrimet tregojnë për piktorin, kohën, dhuruesit, shenjtores që i dedikohet.
- Janë paraqitur shenjtor dhe skena biblike.

Mbishkrim që tregon se Onufri ka pikturuar në këtë kishë

Darka Mistike

**Shën
Grigor
Theologu**

**Shën Joan
Gojarti
dhe
shën Vasili i
Madh**

Përfundime

- Historitë e ndryshme të zonës së Shpatit,
- Trashëgimia kulturore, materiale dhe shpirtërore, nëpërmjet objekteve të kultit apo traditave dhe zakoneve,
- Identiteti fetar,
- Personat kontribuues dhe mbështetës të krahinës,
- Llojet e turizmit që ofron apo karakteristikat e tjera dalluese
- janë ata faktorë që formojnë zonën e Shpatit si një krahinë e cila ia vlen të vizitohet dhe të bëhet pjesë e itinerareve të ndryshme turistike.

**Faleminderit
për
vëmendjen!**